גליון הש״ם

ו) [זבחים לג:], ז) יבמות עה. [זבחים לג:], ויקרא כב ד, (ל יבמות עד:, י) צ״ל עד: (חילופי גרסאות), כ) [לעיל ד:], ל) ויקרא יט יג, מ) ויקרא ה כג, **בולין** קמא ע״א. **()** הגהות הכ״ח (ל) גמ׳ סנר לה כר׳ אלעזר: (ב) שם ואיבעית אימא נפקא ליה מואיש כל״ל ותיבות לה סבר לה כר׳ אלעזר נמחק: (ג) שם ואזהרה לחוכל איתקש קדש וכו׳ לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקת. נ״ב פי׳ אי אמרת טמא שאכל קדש מקרא אחרינא נפקא לן אייתור לן בכל קדש לא תגע לילף מינה אף לפני זריקה דאי לגופה התה לטמה שהכל קודש א״כ מהיכי תיתי לילף מיניה נמי לפני זריקה: (7) רש״י ד״ה ה״ג וכו׳ יתן ממנו וגו׳ אם כן חילוק הטאות ביניהס: (ה) תום׳ ד״ה כל וכו׳ לאו דוקא קדמו אלא היינו לומר דשייך העשה :

מסורת הש"ם

עם הוספות

ה) כריתות ג., ב) נדה

מא:, ג) זבחים לג:,

ד) שבועות ז. [יבמות 7

עה.], ה) [יצמות עד.],

למפמם וסך. דהוו נמי שני לאוין וכרת אחד והוצרך לנו לחלק ציניהם כמו שהוצרך חילוק בעריות אם אינו ענין כאן תנהו ענין להו: ה״ג לה להך שיטתא ההוא מיבעי דיה דחדק כרת דמפמם וסך ואידך מבר לה כר"א א"ר הושעיא כו' ואיבעית אימא נפקא ליה מואיש אשר ישכב את אשה דוה וגו' ואידך ההוא מיבעי דיה כו׳. והכי פירושא ואידך ס״ל כר״א דאמר עלה שהלאוין מחלקין להטאות ועל מפטם וסך אמרי׳ במס׳ כריתות (דף ג.) שהן שני לאוין על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו וכרת אחת איש אשר ירקת כמוהו ואשר יתן ממנו וגו׳ (ד) חילוק חטאו׳ ביניהם שהלאוין מחלקין לחטאות וכיון דאתו להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא מצטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ואייתר ליה עיקר קרא דכרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ואחותו דסיפא לחייבו על החותו שהיה החות הביו והחות אמו ואחותו דרישא לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין. ואיבעית אימא אי נמי לא סבר לה לדר׳ אלעזר נפקא ליה חילוק בעריות מן ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגו׳ דכתיב ביה כרת יתירא לומר שחייצין עליה לעצמה וממנה תלמד כלי הכלל ואם אינו ענין לגופה דהא נפקא לן מואל אשה לחלק על כל אשה תנהו ענין לשאר שני לאוין וכרת אחת כגון מפטס וסך: שיצא מדוה דרך צרותה. לאפוקי דרך דופן דלא: אדא אזהרה מנדן. ליכה למימר מבקדשים לא יאכל וגו׳ יי) דלא מיירי בקדשים אלא בתרומה דכתיב ביה איש איש מזרע אהרן דבר השוה בזרעו של אהרן ומוקמינן ליה בתרומה שהיא שוה באנשים ובנשים ואף החוזרת שאינה חוזרת לחזה ושוק חוזרת לתרומה ^{מ)}: מבכל קדש לא תגע. ודרשינן ליה לקמן אזהרה לאוכל: תני ברדלא. שם תכס: כתיב ומומאתו עדיו. בטמא שאכל את הקדש וכתיב עוד טומאתו בו בבא אל המקדש טמא: גזירה שוה דא גמר. ולא" למדה מרצו: ששוה בזרעו של אהרן. באנשים ובנשים אבל קדשים אינן נאכלין אלא לזכרים וכי תימא איכא חזה ושוק ליתא בחוזרת כגון אלמנה וגרושה וזרע אין לה דאמר מר חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק והכי מפרשינן לה ביצמות (דף פז. י): ההוא אזהרה לתרומה. לנגיעת

מכות

מאחותו דרישא. דמלי למכתב כי יקה את בת אביו או בת אמו:

מאחותו דרישא ואידך ההוא מיבעי ליה לחלק מכרת למפמם ולסך ואידך סבר (6) כר' אלעזר א״ר הושעיא ״ דאמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא כל מקום שאתה מוצא שני לאוין וכרת אחד חלוקין הן לקרבן ואי בעית אימא (ז) לא סבר לה כר' אלעזר ונפקא ליה א מואיש (ז) אשר ישכב את אשה דוה ואידך ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוחנן יי דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מנין שאין האשה ממאה עד שיצא מדוה דרך ערותה שנאמר ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה וגו' במלמד שאין האשה ממאה עד שיצא מדוה דרך ערותה: וממא שאכל את הקדש: בשלמא הבא למקדש ממא כתיב עונש וכתיב אזהרה עונש דכתיב ייאת משכן ה' ממא ונכרתה אזהרה יולא יממאו את מחניהם אלא ממא שאכל את הקדש בשלמא

פרק שלישי

עונש כתיב יי והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' ומומאתו עליו ונכרתה אלא "אזהרה מנין ריש לקיש אומר "גבכל קדש לא תגע רבי יוחנן אומר תני ברדלא אתיא מומאתו מומאתו כתיב הכא ומומאתו עליו ונכרתה וכתיב התם ימא יהיה עוד מומאתו בו מה להלן עונש ואזהרה אף כאן עונש ואזהרה בשלמא ריש לקיש לא אמר כרבי יוחנן גזירה שוה לא גמיר אלא ר' יוחנן מאי מעמא לא אמר כריש לקיש אמר לך ההוא יי אזהרה לתרומה וריש לקיש אזהרה לתרומה מנא ליה נפקא ליה מאיש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב יידאי זהו דבר שהוא שוה י בזרעו של אהרן הוי אומר זו תרומה ואידך ההוא לאכילה והא לנגיעה יריש לקיש האי בכל קדש לא תגע להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לממא שנגע בקדש דאיתמר ייממא שנגע בקדש ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחנן אומר האינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה בכל קדש לא תגע רבי יוחנן אומר אין לוקה ההוא אזהרה לתרומה הוא דאתא ממא שנגע בקדש מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה (ג) אזהרה (לאוכל) אתקושי קדש למקדש ואכתי להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לממא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים דאיתמר ממא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחנן אומר יאינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה בכל קדש לא תגע לא שנא לפני זריקה ולא שנא לאחר זריקה רבי יוחנן אומר אינו לוקה רבי יוחנן למעמיה דאמר קראי מומאתו מומאתו וכי כתיב מומאתו לאחר זריקה הוא דכתיב ההיא מבכל קדשי נפקא תניא כוותיה דריש לקיש "בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו' מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נמילת נשמה אף כלים דבר שיש בו נמילת נשמה ואי בנגיעה מי איכא נמילת נשמה אלא באכילה אמר רבה <u>בר בר חנה אמר רבי יוחנן</u> פכל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו אמרו

מלקות בנגיעת תרומה אבל מכל מקום קשה דאיך קאמר רצי יוחנן דקרא דכתיב ביה קדש דמיירי לתרומה וי״ל משום דגצי האי קרא כתיב עד מלאת ימי טהרה ובקדשים עד לאחר כפרה אי נמי על כרחך צריך לאוקמה בתרומה דלקדשים נפקא לן מגזירה שוה דטומאתו טומאתו גמיר ליה: כל לא תעשה שקדמו עשה דוקין עדיו. תימה דהא לאו דגזילה ל) שקדמו עשה דוהשיב הגולה

אשר גזל (י) ואפ״ה אין לוקין עליו י) וי״ל

דשאני גדי לאו דגזילה שאין לקיים

העשה אלא לאחר שגזלה והלכך לאו

שניתק מעליו מו הוא אצל קדמו דקאמר

הכא לאו דוקא קדמו אלא היינו

(ה) דשייך העשה קודם שעצר הלאו:

תנינא

שהיא כטבול יום ולא קאמר דאיכא

ההוא האתא. ותימה להיכן מלינו חומר בתרומה מבקדשים דבכל קדש לא תגע מוקי לה רבי יוחנן לנגיעת תרומה אלמא לקי ובנגיעה דקדש לא לקי ותירץ הר״ר שלמה מדרויי״ש נ״ע דהכי קאמר ההוא לנגיעת תרומה הוא דאתאי לאשמועינן

דפוסל תרומה עד מלאת ימי טהרה

אלו הן הלוקין

נר מצוה שו א מיי׳ פ״א מהלכות

כלי המקדש הלכה ד והלכה ה סמג לאוין רלצ : רלג ין ב מיי׳ פ״י מהלכות איסורי דיאה הלכה ה סמג לאוין קיא טוש״ע יו״ד סי׳ הלד סעיף יד: יה ג מיי׳ פי״ח מהלכות פסולי המוקדשין הלי״ג: יט ד מיי׳ פ״ז מהלכות תרומות הלכה א: ב ה מיי׳ פי״ח מהלכות פסולי המוקדשין הלי״ב: בא ו מיי׳ שם הלכה טו:

וכר׳ אלעזר אמר רבי אושעיא דאמר כל מקום שאתה מוצא שני לאוין וכרת [אחד] כגון המפטם והסך שמן המשחה שנאמר על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו קדש הוא הנה ב׳ לאויז וכתי׳ איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו הנה כרת על הרוקח ועל הנותן על זר (כי כל) [כל כי] האי גוונא חלוקין הן לקרבז. ואיש אשר ישכב את אשה רוה וגלה את ערותה מלמד שאין אשה טמאה עד שיצא (ממנה) [מדוה] דרך ערותה. הבא למקרש טמא אזהרתיה מולא יטמאו את מחניהם עונש

את (מקדש) [משכז] ה׳

טמא ונכרתה. **טמא** שאכל את הקורש עונש

רבינו הננאל

עין משפט

גמ׳ כל לא תעשה שקדמו עשה. עי׳ פסחים דף לה ע״א תוס׳ ד"ה לא תוליא:

הגהות וציונים

מובן עפמ״ש תוס׳ **ל**] שבת צז ע״א ד״ה ג״ש (גליוז): 3] רש״א אזהרה מדאיתקוש (גליוז) וכז בדפו״י ליתא תיבת ״לאוכל״ והוסיפו המהרש״ל: ג] רש״א דאמר אתיא (גליון): קדש״ ליתא ברש״י [7 וריטב״א וילקוט וכת״י דש״א אף [ד״ס): (ד״ס) קדש (גליוז): 1] כת״י על: ז] צ״ל לא (באה״מ וכ״ה בכת״י): [ס] נדצ״ל שנתן (ב״ש, וכ״ה **ני**] צ״ל בכת״י): מאיליו (גליון) ואולי צ״ל **מעליא** וכ״ה בתוס׳

ר ״פּ :

תורה אור השלם א) וְאִישׁ אֲשֶׁר וִשְׁפַב אֶת אִשָּׁה דְּוָה וְגִלְה אֶת עָרְוָתָה אֶת מִקֹרָה הֶעֶרָה וְהִוֹא וּּלְתָה אֶת מְקוֹר דְּמֶיהָ וְגִכְרְתוּ שִׁגֵיהֵם מִקָּרֵב עַמָּם:

[ויקרא כ, יח]

ב) כָּל הַנֹּגַ**עַ** בְּמֵת בְּגָפָשׁ הָאָדָם אֵשֶׁר יָמוּת וָלֹא יִתְחַשָּא אֶת מִשְׁבַּן יִיָ אִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהָוא מִיִשִׂרָאֵל כִּי מֵי נִדְּה לֹא זֹרַק עָלָיו טְמֵא יִהְיֶה עוֹד טֵמְאָתוֹ בו: [במדבר ימ, יג]

תרומה: ממא שנגע בקדש כז'. תירולה הוה דמתרך ר"ל: מדאיתקש קדש דמקדש. בההי קרה בכל קדש לה תגע והל המקדש לא תבא ודרשינן לקמן מה מקדש יש באזהרתו נטילת נשמה שהבא אל המקדש טמא בכרת אף אזהרת קדש דבר שיש בו נטילת נשמה והיינו אכילה שענוש עליה כרת דאילו בנגיעה ליכא כרת: ר' יוחגן דמעמיה. דאמר אזהרה לאוכל קדש בטומאתו נפקא מטומאתו טומאתו וההוא וטומאתו עליו דכתיב בעונש דקדש לאחר זריקה הוא דתניא בתורת כהנים ומייתינן לה במנחות בפ׳ שלישי (דף כה:) יכול יהו חייצין עליו משום טומאה קודם זריקה תלמוד לומר כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר וגו׳ הניתר לטהורים חייצין עליו משום טומאה שאין ניתר לטהורים אין חייצין עליו משום טומאה: ההוא מבכל. מרצויא דבכל דריש רים לקים אף לפני זריקה: תניא בריש לקיש. דיליף אזהרה לטמא שאכל את הקדם מצכל קדם לא תגע: כל לא תעשה שקדמו עשה דוקין עדיו. הא אתא לאשמועינן דאפילו למאן דאמר לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו כדתניא^ט לא תותירו והנותר תשרפו בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו שנתק הכתוב את העשה להיות ענשו של לאו ותקונו לומר לא תעשה כך ואם עשית עשה זאת והפטר ואשמעינן רצי יוחנן הני מילי צעשה הצא אחר הלאו שאין אתה יכול לקיימו אלא לאחר עצירת הלאו אצל עשה שקדם את הלאו ואתה יכול לקיימו קודם עבירת הלאו אין זה ניתוק הלאו ואפילו תקיימנו אחר עבירת הלאו לא נפטרת מן המלקות: אמרו

שנאמר והנפש אשר בשר תאכל מזבח השלמים אשר לה׳ וטומאתו עליו ונכרתה. אזהרה ריש לקיש אמר מבכל קדש לא תגע. דייק [מקדש] לא תגע ה) תניא כותיה בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת״ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבוא מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שכתב בו נטילת נשמה והיא כרת מפורש ביבמות פרק הערל (דף עה. ע״ש) אף קדש דבר שכתב בו נטילת נשמה והוא כרת למעוטי נגיעה דלא אשכחנן דכתי׳ ביה כרת. והא דאמר ריש לקיש טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דם לוקה דייק מבכל קדש. ועוד דייק מדאפקא רחמנא לאכילה בלשון נגיעה מיכן לנוגע בקדש והוא טמא לוקה. ור׳ יוחנן לטעמיה שנאמר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה׳ וטומאתו עליו ואינו ראוי לאכילה אלא לאחר זריקה דאי לפני זריקה למה לי משום טומאה תיפוק לי׳ אכתי לא נראה לאכילה. כל לא תעשה שקרמו עשה לוקה עליו

חשק שלמה על ר״ח

א) לייל דייק מקדש לא הגע דהוא אזהרה לאוכל ותניא כוותיה וכו'.

ליקומי רש״י

חלוקין הן לקרבן.

ג) מִזַּכָר עַד נִקַבָה תִּשַׁלֵחוּ אֶל מִחוּץ לַמַחַנֶה תִשַׁלְחוּם וָלֹא יִמַמָאוּ אֶת מַחַנֵיהֶם אַשֶׁר אַנִי שֹׁכֵן בּתוֹכָם: שאם עשאן שניהם בהעלם אחת חייב שתים [כריתות ג.]. שומאתו שומאתו. כתיב בכרת באוכל קדש בטומאת הגוף [במרבר ה, ג] ד) וְהַגֶּפֶשׁ אֵשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִגָּבַח הַשָּׁלָמִים אֵשֶׁר לַיָיָ וְטָמָאָתוֹ עָלָיו וְגָכִרְתָה הַגֶּפָש הַהוא ַמֵעַמֶּיהָ: [ויקרא ז, כַן ה) וּשְׁלֹשִים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּרְמֵי טָהֲרָה בְּכָל לְדָשׁ לֹא תִגָּע וְאָל הַמִּקְדָשׁ לא תָבא עַד מָלאת יְמֵי מָהֶרָה: [ויקרא יב, ד] ו) איש איש מָזֶרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּע או זָב בַּקֵּרָשִׁים לא יאַכַל עַר אַשֶׁר יִמְהָר וְהַנֹגֵעַ בְּכָל מִמֵא נֶפָשׁ אוֹ אִישׁ אַשֶׁר הֵצֵא מִמֶּנוּ שִׁכִבַת זָרַע: [ייקרא כב, ד] בלשון נגיעה [שם]. תניא כוותיה דריש לקיש. דאוהרה לאוכל קדש מהכא [שם]. נמילת נשמה. כרת [שם לד.].

וטומאתו עליו וכתיב בביאת מקדש עוד טומאתו בו מה ביאת מקדש איכא אזהרה ולא יטמאו את מחניהם אף טומאת הגוף דאוכל קודש תיפוק ליה אוהרה מהכא [זבחים לג:]. גזי"ש לא גמיר. ואין אדם דן גזירה שוה מעלמו [שבת צז. ועוד הרבה מקומות]. אזהרה לתרומה הוא דאתא. לאיהי נמי איתקש לקודש דכתיב בכל קודש ודרשינן בכל לרבות תרומה שאסורה לטבול יום כגון יולדת בימי טוהר שלה שהיא טבולת יום ארוך שאין לה הערב שמש עד מלאת ימיה שמציאה למחר כפרתה [שבועות ז.]. כדמוכח סיפיה דקרא עד מלאת ימי טהרה שיעריג שמשה שהיא טגולת יום ארוך שטובלת בשביעי ללידתה וכל ימי טוהר שלה הרי היא כטבולת יום וביום מ׳ ואחד מביאה קרבנה ומדכתיב לא תגע עד מלאת משמע אצל משימלאו ימיה תגע ואפי׳ מחוסרת כפרה ע״כ בתרומה כתיב דלענין קדש עד שתביא כפרתה והכי מוקמינן להאי קרא ביבמות בהערל וכו׳ [זבחים לג:]. איזהו דבר שהוא שוה בזרעו שא אהרץ. בזכרים ונקבות דאילו קדשי קדשים הניתנים לכהנים אין נאכלים אלא לזכרי כהונה [יבמות עד.]. שמא שנגע בקודש. לא יליף ריש לקיש מלקוח מההוא קרא אלא לטמא שנגע בקודש ולא איירי בניאת מקדש כלל [זבחים לג:]. בכל קדש לא תגע אזהרה דאובד. עיקר קרא ביה מידרים מדאיתקם קדם למקדם בהאי קרא דרשינן מה ביאת מקדם דבר שים בו כרת אף אוהרת קודם דבר שים בו כרת והיינו אכילה דאילו בנגיעה לא אשכחן כרת ומיהו אוהרה לנוגע נפקא לן מיניה מדאפקיה

מסורת הש"ם עם הוספות

א) [לקמן טו.] המורה ה., 3) [גיטין 3. תמורה ה.], ג) [לעיל יג: פסחים מא:], ד) [לקמן טו. חולין המא.ן, ה) לעיל יג., ו) [ועי׳ תוס׳ חולין פ: ד״ה הנח] וזבחים קיד: ד״ה אלמה, 1) עי׳ תוס׳ ב״מ ל. תחלת ד״ה הא, ל) יבמות דף ה., עייז כתובות מ ע״א, (ט לפנינו שם ליתא, אלא () בפסחים פז. ד״ה נתקו, עיי׳ בילק״מ, ועיי׳ ערל״נ.

הגהות הב״ח

(ל) גמרא במאי גמר מיניה (אי בק"ו וכו' אלא אמר רבא) תא״מ ונ״ב ס״א אי נק״ו איכא למיפרך מה למוציא שם רע שכן לא עשה מעשה אי במה מלינו איכא למפרך כדפרכינן אלא אמר רנא: (3) תום׳ ד״ה אם וכו׳ דעשה שאינו שוה בכל הרא להלו: (ג) ר"ה הניחא וכו׳ קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר:

תורה אור השלם א) צַו אֶת בְּגֵי יִשְׂרָאֵל וּישַׁלָחוּ מִז הַמַּחֲגָה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וְכל מָמֵא ּלְנָפֶּשׁ: מִזְּכָר עַר נְקַבָה תשלחו אל מחוץ לַמַּחֲגָה הְשַׁלְחוּם וִלֹא יַמַמְאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם אַשֶׁר אַנִי שֹׁבֵן בְּתוֹכָם: [במדבר ה, ב-ג] ב) וְנָתַן הָאִיש הַשֹּׁבֵב עַמָּה לַאַבִי הַנַּעַר ְחַמִּשִׁים כָּסֶף וְלוֹ תִהִיֵה ַלְאִשָׁה תַּחַת אֲשֶׁר **ע**ָנָה לא יוּכַל שַׁלְחָה כָּל ַ**כְּזִיוֹ:** [דברים כב, כמ] ג) וְעָנִשוּ אֹתוֹ מֵאָה כָסֶף וְנָתְנוּ לַאֵבי הַנַּעַרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רַע עַל בִּתוּלַת יִשִׂרָאָל וְלוֹ תִהְיֵה לָאִשָׁה לֹא יוּכַל לְשֵׁלְחָה כָּל יָמָיו:

אמרו לו אמרת אמר להו לא אמר רבה

אלו הן הלוקין

אמרו לו. אחרים ששמעוהו משמו ולא שמעוהו מפיו אמרת דבר זה:

אמר להם לא. חזר צו: כתיבא ותנינא. מלינו כתוצ לא תעשה

שקדמו עשה ותנינן עליה דלוקין ולא סגי ליה בקיום העשה: תנינא

הבא אל המקדש ממא. קא חשיב ליה באלו הן הלוקין הי משום

דקשיא ליה אונם. נערה בתולה

דאשכתן ביה לא תעשה שקדמו עשה

דכתיב (דברים כב) ולו תהיה לאשה לא

יוכל לשלחה ותניא עלה שיקיים את

העשה אם גירשה ויחזירנה גן ויפטור

אלמא לאו שניתק לעשה חשיב ליה:

אם ישראל הוא. שיכול לקיים העשה

ויחזירנה מחזיר וחינו לוקה: ואם

כהן הוא. שאסור צגרושה לוקה

ואינו מחזיר: ואמאי. אם ישראל

הוא מחזיר ואינו לוקה אם איתא

לדרצי יוחנן הא לא תעשה שקדמו

שניתק לעשה הוא דאי לאו לנתוקי

לאוי אתא האי עשה לא הוה

מצטריך למכתביה דאי לתחלתו ולומר

שישאנה לא יאמר לו תהיה לאשה

ונגמר ממוליה שם רע דכתיב דיה

נמי ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה:

אם אינו ענין. לפני הגירושין ולומר

שישאנה תנהו ענין לאחר הגירושין

לומר שאם שלחה יחזירנה ותהיה לו

לאשה ויפטר מן הלאו: ואבתי. הא

איצטריך למיכתביה וישנו ענין לפניו

עשה הוא: אמר עולא. האי לאו

מכות

עין משפט נר מצוה

.10

בב א מיי׳ פ״א מהל׳ נערה הל׳ ז סמג עשין נו טוש״ע אה״ע סי׳ קעו סעיף ג:

גליון הש"ם

תום׳ ר״ה אם וכו׳ ראתי עשה. עיין ינמות דף ה ע״א חוס׳ ד״ה ואכתי איצטריך:

ליקומי רש״י

כל ימיו בעמור והחזר האי. לא יוכל לשלחה כל ימיו דמשמע דכל ימיו לא יוכל לשלחה דאם גירש יחזיל [תמורה ה.]: דהאי כל ימיו קרא יתירא הוא ובא ללמדך לא יוכל לשלחה ואם שלח לא יהא בשלוחה כל ימיו שבי״ד כופין אותו להחזירה ואינו לוקה על שילוחו שנתקו הכתוב לעשה של עמוד והחור [גיטין צ.]. כלאו רחסימה. שהוא מפרש איסורו וסמיכא ליה פרשת מלקות לעיל מיניה ופסחים מא:]. קיימו ולא קיימו. כל מצות ל״ת שיש צה קום עשה כגון זה שניתק הלאו לעשה דמשמע לא תקח ואם לקחת שלח קיים עשה שצה כשהתרו בו לא תקח ולקחה ושלחה בתוך כדי דיצור של התראה פטור ואע״פ שעבר על לא תקח דלכך נתקו לעשה לומר אם עברת על אזהרה זו עשה זה והפטר לא קיים עשה שצה תוך כדי דיצור דקיי"ל תכ״ד כדיבור דמי כי עבר על התראה חייב אפילו שלחה אחר זמן וכו׳. בימקו וקא בימקו. נטל עשה שצה לגמרי שאין יכול לקיימו עוד כגון ששחטה חייב לא בטל עשה שבה כל ומן שלא שחטה אע״פ שלא שלח מיד כשהתרו צו פטור וכו׳ [חולין קמא.].

תנינא הבא למקדש ממא. לוקה משום דלא הוי לאו הניתק לעשה לפי שקדמו עשה ללאו וא״ת דלמא שאני התם דאיכא תרי לאוי ולא יטמאו מחניהם ולא יטמאו מקדשי אולא אתי חד עשה ועקר תרי לאוין דהכי משנינן בתמורה (דף ד: ושם) גבי

המר ימיר דמשום הכי לא הוי לאו הניתק לעשה משום דאיכא תרי לאוין ולא עקר חד עשה תרי לאוין וי״ל דלא דמי דשאני התם דתרי לאוין סמוכין להדדי לא יחליפנו ולא ימיר אותו אצל הכא דאינן סמוכים אי איתא דלא קדמו עשה הוה ניתק": כהן הוא לוקה ואינו מחזיר. וליכא למימר °דאתי עשה ודחי לא תעשה (ג) ועשה י) שאינו שוה בכל יי דהא אי אמרה לא בעינא ליה

ליכא עשה כלל^ש: כל ימיו בעמוד והחזר קאי. פירש בקונטרס דקאי אלא יוכל לשלחה כל ימיו שילוח שלא יהא יז כל ימיו וצפ׳ עשרה יוחסין (קדושין דף עת.) ') פירש דקאי אלו תהיה לאשה דלעיל דהכי קאמר" תהיה לאשה כל ימיו כלומר שכל ימיו הוא צלו תהיה

הני במלו ולא במלו. פירש בקונטרס

דקאי לשינויא דרבא דכל ימיו בעמוד שאינו לוקה ומשלם אמר רחמנא ולו תהיה והחזר ויש לו תקנה בהחזרה שחין לאשה מוציא שם רע לא כל שכן ולמה מצטל העשה אלא אם כן הדירה נאמר אם אינו ענין למוציא שם רע תנהו דאז אינו יכול לומר עדיין אשאנה ענין לאונם אם אינו ענין לפניו תנהו ענין אלא למאן דתני קיימו (ג) מאי איכא לאחריו ומוציא שם רע מאונם נמי לא גמר למימר בכולי שמעתתא פירש הקונט׳ דקיימו היינו כשמזהירין אותו צ״ד דאיכא למיפרך מה לאונם שכן עשה מעשה לקיים העשה הוא מקיימו וקשה אלא לא יאמר לו תהיה לאשה במוציא שם דאם כן מאי פריך דלמאן דאמר רע שהרי אשתו היא למה נאמר אם אינו קיימו ולא קיימו אינו כל ימיו ענין למוציא שם רע תנהו ענין לאונם ואם בעמוד והחזר הה שפיר משכחת לה אינו ענין לפניו תנהו ענין לאחריו ואימא ואם דהוי בעמוד והחזר כל כמה דלא בא אינו ענין לפניו דמוציא שם רע תנהו ענין לצ"ד לכך נראה דלא מיקרי קיימו לאחריו דידיה דלא לקי אין הכי נמי ואתי 636 אונם וגמר מיניה במאי גמר מיניה (6) אי בקל וחומר אי במה מצינו איכא למיפרך (כדפרכינןי) מה למוציא שם רע שכן לא עשה מעשה אלא אמר רבא יכל ימיו בעמוד והחזר וכן כי אתא רבין א״ר יוחנן כל ימיו בעמוד והחזר א״ל רב פפא לרבא והא לא דמי לאויה ייללאו דחםימה א״ל משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא מגרע גרע אי הכי לאו שניתק לעשה נמי לימא משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא מגרע גרע א"ל ההוא לנתוקי לאו הוא דאתא הניחא למאן דאמר יי בימלו ולא בימלו אלא למאן דאמר קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר כזידי

האלהים אמרה וכתיבא ותנינא כתיבא. א וישלחו מן המחנה [וגו'] ולא יממאו את מחניהם תנינא הבא למקדש ממא אלא מאי מעמא קא הדר ביה משום דקשיא ליה אונם דתניא "אונם שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אמאי לא תעשה שקרמו עשה הוא ולילקי אמר עולא לא יאמר יי לו תהיה לאשה באונם וליגמר ממוציא שם רע ומה מוציא שם רע שלא עשה מעשה אמר רחמנא יי ולו תהיה לאשה אונם לא כל שכן (למה נאמר יי) אם אינו ענין לפניו תנהו ענין לאחריו שאם גירש יחזיר ואכתי אונם ממוציא שם רע לא גמר דאיכא לאשה בעמוד והחזר: למיפרך מה למוציא שם רע שכן לוקה ומשלם אלא לא יאמר לו תהיה לאשה במוציא שם רע וליגמר מאונם ומה אונם

פרק שלישי

בשילוחיה כל ימיו אלא יחזירנה ועל כרחך עמוד והחזר קאמר והכי קאמר ולו תהיה לאשה אם שלחה שלא^{דו} יהו שילוחיה לכל ימיו הרי העשה אחר העצרת הלאו: והא לא דמי לאויה. הא דאמר ר׳ יוחנן לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאויה ללאו דחסימה שאין בו עשה והוא סמוך לפרשת מלקות: מיגרע גרע. בתמיהה: ההוא לנתוקי לאויה אתא. עשה שאינו מתקיים אלא לאחר עברת הלאו לנתק את הלאו מעונש מלקות הוא צא: הניחא למאן דתני במלו ולא במלו אלא למאן דתני קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר. הא לאמרת כל ימיו בעמוד והחזר קאי עשיתו לאו שניתק לעשה והרחבת לו זמן לקיום העשה כל ימיו ולדבריך הא דתניא מחזיר ואינו לוקה לעולם קאמר כל זמן שיכול לומר אני מחזיר אין ב"ד מלקין אותו הניחא למאן דתני לקמן בלאו הניתק לעשה בטל את העשה חייב על הלאו לא בטל את העשה פטור שהלאו תלוי בביטול העשה ואינו נגמר עד שיבטל את העשה בידים ביטול עולם שלא יוכל להתקיים עוד איכא למימר כל ימיו יש לו תקנה בחורה שאין מבטל את העשה אלא א״כ מדירה שלא תהנה ממנו נדר שאין לו הפרה כדלקמן אלא למאן דתני קיים את העשה פטור לא קיימו חייב שהעשה תיקונו של לאו הוא ואין הלאו תלוי בביטול העשה שמשעה שעבר הלאו נגמר אבל העשה ניתן לעקור המלקות ולכשיצא לצית דין או יקיים העשה ויפטר או ילקה ליכא למימר כל ימיו צעמוד והחזר קאי כדקאמרת שאם לא יחזירנה מיד כשיצא לצ"ד ילקוהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דא"כ לא קיים היכי דמי לעולם הוא יכול לומר אני מקיים: מידי

דאי לא כתביה אונס ממוליא שם רע לא גמר דאנא אמינא מה למוליא שם רע דין הוא שיקנסוהו לכנסה שכן לוקה ומשלם בתחלתו כדכתיב ויסרו אותו ועכשו אותו ואמרינן בכתובות (דף מו.) ויסרו זה מלקות: מה אונם שאינו לוקה. בתחלתו אמר רחמנה לו תהיה להשה מוציה שם רע לא כל שכן: ואם אינו ענין לפניו. שהרי בעלמו כתוב כן תנהו ענין לאחריו: שהרי אשתו היא. שכצר קידשה ונשאה: וגמר מיניה. דכי היכי דמוציא שם רע לא לקי בגירושין אם החזיר אונס נמי לא לקי: אי בק״ו. מה מוציא שם רע שלוקה ומשלם בתחלתו אינו לוקה בגירושין אונס לא כל שכן: אלא אמר רבא. הא דתניא באונס מחזיר ואינו לוקה טעמא משום דעל כרחך לאו שניתק לעשה הוא דאמר קרא כל ימיו לא הוה ליה למיכתב אלא לא יוכל לשלחה מאי כל ימיו הכי קאמר לא תהא

[דברים כב, ימ]

הגהות וציונים

רש״א מ״ז (גליוז): [ל] נליון) וכן [3] רש״א מ״ז (גליון) בכת״י ליתא: **ג]** צ״ל יחזירנה (באה״מ. וכ״ה בכת״י ודפו״י ״יחזירנה ופטור״, אלא שלפנינו הוגה ע״פ המהרש״ל): **ד]** נדצ״ל ואם שלחה באה״מ): סן לא [5 נמצא כן בכתוב וצ״ל ואל המקרש לא תבא [ויקרא יב ד] וכן הביאו הרמב״ם בס׳ המצות מצות לא תעשה מצוה ע״ב ללאו יתירה [וע״ע תוס׳ חולין פא ע״א סוף ר״ה פ ע״ב הנח למחוסר] (גליוז) וכ״ה בזבחים קיד ע״ב תוד״ה אלמא: **צ״ל שילוח שיהא** כל ימיו (רש״ש): 1] יש להוסיף לן (באה״מ):

רבינו הננאל

כגון וישלחו מן המחנה כל צרוע וגו׳ הרי עשה אל מחוץ למחנה תשלחום ולא יטמאו את מחניהם הרי לא תעשה רלוקין עליו. **וקשיא ליה** לר׳ יוחנן אי הכי אמאי תניא אונס שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר ישראל מחזיר ואינו לוקה אמאי אינו לוקה לא תעשה שקדמו עשה הוא שנאמר ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו. ובא עולא לפרק כי זה לא תעשה שניתק לעשה הוא דהאי ולו תהיה לאשה דכתב באונס אינו צריך לפניו דגמר ממוציא שם רע אלא לאחריו הוא דאתא שאם יגרש יחזור ויקחנה ולו תהיה לאשה לפיכך לא לקי. ודחי׳ להאי סברא הכי אונס ממוציא שם רע לא גמר דאיכא למיפרך

כו׳. אלא לא הוה צריך למכתב ולו תהיה לאשה במוציא שם רע שהרי כבר אשתו היא למה נאמר ללמד שאם גירש מוציא שם רע אחרי שלקה ונענש אינו לוקה אלא מחזירה בעל כרחו ודיו וגמר אונס ממוציא שם רע שמחזיר ואינו לוקה. ודחי׳ איכא למיפרך מה למוציא שם רע שכן לא עשה מעשה תאמר באונס שעשה מעשה. ופריק רבא למה אונס אינו לוקה משום דכל ימיו בעמוד והחזר קאי ומיתקן (דלאו) [הלאו] שבו וכן א״ר יוחנן. ואקשינן והא לא דמי לאו שקדמו עשה ללאו דחסימה. ומתמהינן משום דכתב עשה יתירא גרע ליה. ואקשי׳ אי הכי לאו שניתק לעשה נמי נימא הכי משום דכתב ביה גבי נותר לא תותירו ממנו עד בקר והדר כתב והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו מיגרע גרע. ופרקינן האי והנותר ממנו עד בקר לתקוניה ללאויה הוא דאתא. כלומר אם עבר והותיר ישרפנו בבקר ודיו. ואמרינן הא ניחא למאן דתני כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה קיים עשה שבה פטור לא קיים חייב 6) היינו דאיכא למימר לתקוניה לאוי הוא דאתא אלא למאן דתני ביטלו חייב כגון שהאכיל הנותר לכלבים הוא דחייב דהא לא אפשר למישרפיה אבל ג) הכא אם הנותר כמות שהוא אע״פ שלא שרפו אינו חייב מאי איכא למימר. ופרקינן מאן

חשק שלמה על ר"ח א) גירסת רבינו בכל הסוגיא להיפך מגירסת רש"י וע׳ רמב"ן וריטב"א: ב) כ"ה גם בערוך ערך קם אבל נראה לכאורה דט"ס הוא וצ"ל אבל הניח את הנותר. וע׳ רמב"ם בפי׳ המשנה ובחיבורו שמפרש דאיכא בינייהו אם לא ביטל בידים רק ממילא ע"ש: